

Zwingli, de reformator van Zwitserland

Thema: Kerkhervorming

KERNTEKST

'Jezus dan zeide wederom tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Ik ben de Deur der schapen.' (Johannes 10: 7)

UITLEG VAN DE KERNTEKST

Zwingli schreef in het voorwoord van zijn 67 stellingen dat Christus de enige Weg tot redding is. Wie een andere deur zoekt of aanwijst, dwaalt. Voor Zwingli was een andere deur heel concreet: Maria, die in zijn tijd als middelares in plaats van Jezus Christus kwam. Ook kan gedacht worden aan de aflat, waarmee toegang tot de hemel gekocht kon worden. Gods Woord is duidelijk. Alleen het geloof in Jezus Christus geeft toegang tot het Koninkrijk der hemelen. Dat is de boodschap van de Hervorming en vandaag in het bijzonder van Zwingli.

BEGINSITUATIE

Deze vertelling heeft plaats in de tijd rond Hervormingsdag. Sommige kinderen hebben daar op school misschien al iets over gehoord. Anderen weten er niets van. Stel vragen als:

- Wie weet wat Hervormingsdag is?
- Waarom vieren we Hervormingsdag?
- Wat was de belangrijkste boodschap van de hervormers?

DOELSTELLINGEN

- Kinderen kennen op hoofdlijnen de levensloop van Zwingli
- Kinderen kunnen voorbeelden noemen van dwaalingen waar Zwingli mee te maken kreeg
- Kinderen begrijpen dat voor Zwingli alleen Gods Woord telde
- Kinderen kunnen vertellen hoe het leven van Zwingli eindigde

INDELING

- Voorbestemd tot pastoor
- Leven als pastoor
- Verandering door een gedicht
- Langzaam wordt Zwingli hervormer
- De stellingen van Zwingli
- Het levenseinde van Zwingli

ZINGEN

Psalm 40: 5; 46: 1; 119: 53 en 84

'Blijf mij nabij' (OTH 2015, nr. 144; WK, nr. 503)

'Door de wereld gaat een woord' (OTH 2015, nr.169; JdH, nr. 916)

'Een Naam is onze hope' (OTH 2015, nr. 349; JdH, nr. 478)

'Een vaste burcht' (OTH 2015, nr.178; WK, nr. 233, 234; JdH, nr. 413)

UITLEG VAN DE PSALM

Psalm 119: 53. Voor Zwingli was het Woord doorslaggevend. Dat zingt ook deze psalm. Uw Woord is een lamp voor mijn voet. Door Gods Woord bidde te bestuderen, weten we welke weg we moeten gaan. We mogen niet onze eigen gedachten volgen, of wat al lang de gewoonte is.

MATERIALEN

Afbeeldingen van Zwingli en bijvoorbeeld de Zwitserse bergen verlevendigen de vertelling. Deze staan op de website www.hervormdezondagsscholen.nl. Een kaart van Zwitserland helpt om de verhuizingen van Zwingli duidelijk aan de kinderen uit te leggen. De website abcvanhetgeloof.nl biedt een duidelijke uitleg van de kernwoorden 'genade' en 'rechtvaardigheid'.

BORDPLAN

Zwingli, de reformator van Zwitserland

INTRODUCTIE

Vraag aan de kinderen wat ze weten over Zwitserland. Zwitserland is een land met hoge bergen en grote meren. De hoogste berg is de Dufourspitze (4632 meter), de bekende Matterhorn is 4478 meter hoog. De meeste Zwitsers spreken Duits. De paus in Rome wordt beschermd door Zwitserse soldaten, de zogenaamde Zwitserse garde. De Zwitserse vlag is rood met een wit kruis in het midden. Grote steden zijn Zürich, Genève, Basel en de hoofdstad Bern. In Genève werkte ook de reformator Calvijn. Vraag vervolgens of de kinderen weten wat een hervormer of reformator is. Voorbeelden zijn Luther, Calvijn en Zwingli. Een hervormer of reformator is iemand die misstanden en dwalingen in de rooms-katholieke kerk aanwees en de kerk terug wilde brengen bij de Bijbelse leer.

BRUGZIN OF BEGINZIN

Vandaag gaat het over een reformator uit Zwitserland. Zijn naam was Zwingli.

Vertelschets

VOORBESTEMD TOT PASTOOR

'Ulli, kom eens hier.' Parmantig stapt Ulli de kamer van vader Johann Zwingli binnen. Ulli heet eigen Ulrich en hij is inmiddels zes jaar oud. Hij woont in Wildhaus, een dorp in de Zwitserse bergen op 1100 meter hoogte. Wildhaus ligt in het oosten van Zwitserland, dichtbij Liechtenstein en Oostenrijk. Ulrich vindt het heerlijk om hier te wonen. Hij geniet van de prachtige wit besneeuwde bergtoppen, de donkere groene bossen tegen de berghellingen en de uitgestrekte weilanden. Ulrichs vader Johann heeft een landbouwbedrijf en is de burgemeester van het dorp. Samen met moeder Margaretha vindt hij het geloof erg belangrijk. Hij hoopt zelfs dat Ulrich pastoor zal worden, een soort dominee in de rooms-katholieke kerk.

'Ulli, je gaat verhuizen. Je gaat bij oom Bartholomeus wonen.' 'Waarom moet ik bij oom Bartholomeus wonen, vader?' 'Oom Bartholomeus is heel wijs. Hij zal je heel veel leren, zodat jij later net als hij pastoor kan worden', antwoordt vader. Zo verhuist de jonge Ulrich Zwingli naar Weesen, een dorp aan een prachtig meer in Zwitserland. Het jongetje leert er veel. Als hij tien jaar is, is hij zo knap dat hij naar de Latijnse school mag. Daar valt op dat Ulrich goed kan zingen. 'Ze zeggen dat ik monnik moet worden, omdat ik zo goed kan zingen', vertelt Ulrich op een dag aan oom Bartholomeus. 'Daar komt niks van in. Jij wordt pastoor. Ik zal het met je vader overleggen.' Ook vader Johann vindt dat Ulrich door moet leren voor pastoor.

LEVEN ALS PASTOOR

Ulrich kan goed leren. Op zijn tweeëntwintigste is hij klaar met zijn studie en wordt hij pastoor in Glarus, ten zuiden van Weesen. Hij is een goed rooms-katholiek. In Glarus is Sacramentsdag een belangrijk feest. Dan viert de rooms-katholieken dat de Heere Jezus het avondmaal heeft ingesteld. In een optocht gaan ze door de stad. De pastoor houdt de monstrans vast. De monstrans is een gouden voorwerp met een raampje erin. Achter het raampje kan je een hostie zien, een stukje brood dat de pastoor aan de gelovigen uitdeelt bij de mis. Rooms-katholieken geloven dat de hostie echt het lichaam van de Heere Jezus is. Daarom kijken ze tijdens de optocht heel eerbiedig naar Zwingli, als hij de monstrans met de hostie draagt.

Ook laat Zwingli de kerk verbouwen. Niet omdat er meer er mensen naar de kerk komen, maar om plaats te maken voor relikwieën. Relikwieën zijn overblijfselen van gelovigen die al gestorven zijn: een tand, een vinger of een kledingstuk bijvoorbeeld. Zwingli laat de relikwieën aan de mensen zien. Soms neemt hij een relikwie mee in zijn optochten door de stad. De rooms-katholieke gelovigen vereren deze overblijfselen van gestorven christenen.

VERANDERING DOOR EEN GEDICHT

Zwingli is inmiddels al een tijdje pastoor. Hij heeft het werk goed onder de knie en heeft nog tijd over. In zijn vrije tijd studeert Zwingli graag. Hij leest boeken van oude filosofen, wijze mannen die over het leven nadenken. Dan hoor je er in die tijd helemaal bij. De mensen ontdekken de oude boeken van de Grieken en Romeinen weer en gaan die lezen. Dat zijn niet alleen heidense boeken trouwens, maar ook boeken uit de vroege christelijke kerk. De knapste geleerde die zulke boeken leest, heet Erasmus. Zwingli besluit om bij Erasmus op visite te gaan. Hij heeft gehoord dat de grote Nederlandse geleerde op bezoek zal komen in Basel, een stad die ook in Zwitserland ligt.

Zwingli is diep onder de indruk van de wijsheid en de boeken van Erasmus. Maar nog het meest raakt hem een gedicht van Erasmus over de Heere Jezus. De Heere Jezus is de bron van de ware wijsheid, schrijft Erasmus in het gedicht. Het slaat bij Zwingli in als een bom. Nu weet hij dat de echte wijsheid alleen bij de Heere Jezus te vinden is. Door het gedicht leert Zwingli de Heere Jezus kennen als zijn enige Verlosser.

LANGZAAM WORDT ZWINGLI HERVORMER

Vanuit Glarus verhuist Zwingli naar Einsiedeln, ten zuiden van het meer van Zürich. Einsiedeln is een

bedevaartsoord. Er is een speciaal mariabeeld waar veel mensen op afkomen. Zwingli begint daar tegen te waarschuwen. Niet Maria kan je verlossen, maar alleen de Heere Jezus. Ook wil er iemand aflaten verkopen. Aflaten zijn brieven waarin staat dat je zonden zijn vergeven. Dat is niet te koop, vindt Zwingli. Vergeving van zonden is gratis en het werk van de Heere Jezus.

Wel gaat Zwingli zelf nog op bedevaart naar Aken, een stad in Duitsland. Ook daar zijn relikwieën te vinden: een gewaad van Maria en de doeken waar de Heere Jezus als Kind in werd gewikkeld. Zwingli laat dus niet van de een op de andere dag de dwalingen van de rooms-katholieke kerk uit die dagen achter zich. Dat heeft tijd nodig, en vooral: studie van Gods Woord.

Daar komen de mensen in Zürich achter als Zwingli daar pastoor wordt. Zwingli preekt niet langer over de Bijbelgedeelten die de bisschop heeft uitgekozen. Hij kiest zelf een Bijbelboek en preekt het hele boek door, van begin tot eind. Zo krijg je veel Bijbelkennis, vindt Zwingli. Zijn Bijbelkennis past Zwingli meteen toe. Vasten in de weken voor Pasen? Dat wordt nergens verplicht gesteld in de Bijbel. Van Zwingli hoeft het niet. Dat geestelijken niet mogen trouwen? Ook dat kan Zwingli niet in de Bijbel terugvinden. Hij trouwt zelf met de weduwe Anna Reinhart en samen krijgen ze vier kinderen.

DE STELLINGEN VAN ZWINGLI

Zwingli neemt geen blad meer voor de mond. In woord en daad wil hij alleen gehoorzaam zijn aan het Woord van God. Dat valt natuurlijk op. Het wordt onrustig in Zürich. De bisschoppen willen geen kerkvergadering om de nieuwe leer van Zwingli te bespreken. Het stadsbestuur besluit daarom zelf een godsdienstgesprek te organiseren. Met de Bijbel op tafel moet gekeken worden of de leer van Zwingli juist is. Het stadsbestuur moet uitspraak doen of Zwingli nog mag preken.

Zwingli bereidt het gesprek goed voor. Op een groot vel papier schrijft hij 67 stellingen. Christus is de enige Weg naar de redding, schrijft Zwingli. Wie een andere deur zoekt of aanwijst, dwaalt. Op de vergadering komen 600 mensen. Zwingli legt uit dat alles wat hij opgeschreven heeft rechtstreeks uit de Bijbel komt. Het stadsbestuur van Zürich luistert aandachtig. Na het middageten nemen ze een besluit. Burgemeester Markus Roïst leest het besluit voor: 'Zwingli mag doorgaan met het verkondigen van het Evangelie naar Gods Geest.' Zwingli springt blij op als hij dit hoort en roept: 'God zij lof en dank. Hij laat Zijn Woord heersen in hemel en op aarde!'

Zwingli gaat door met zijn heerlijke werk: het verkondigen van het vrije evangelie in Zürich. Andere steden in Zwitserland volgen, zoals Bern, Basel en St. Gallen. Zwitserland is verdeeld in verschillende kantons, een soort provincies. Sommige kantons kiezen de kant van de Hervorming. Andere kantons blijven rooms-katholiek. Uiteindelijk leidt dit tot een oorlog tussen deze kantons.

HET LEVENSEINDE VAN ZWINGLI

Zwingli gaat mee in de strijd als veldprediker. Zijn Bijbel draagt hij bij zich, maar ook draagt hij een harnas en een zwaard. Voor de strijd losbrandt, bidt Zwingli tot de Heere. De overmacht van de rooms-katholieke kantons is groot. Zij hebben 8000 soldaten, de kantons van Zwingli maar 3500. Zwingli wordt geraakt aan zijn onderbeen, daarna ook aan zijn bovenbeen. Een stevige slag op zijn helm schakelt hem helemaal uit. Zwaargewond ligt Zwingli op het slagveld.

Het leger waar Zwingli bij hoort is verslagen. 's Avonds struinen de overwinnaars het slagveld af, op zoek naar buit. Als ze bij Zwingli komen, herkennen ze hem niet. Wel zien ze dat hij zwaargewond is. Wil hij soms een priester spreken? Zwingli schudt zijn hoofd. Een rooms-katholieke priester heeft hij niet nodig. Een ketter dus, stellen de plunderaars vast. Eén van de soldaten brengt Zwingli direct met een zwaardsteek ter dood. De hervormer van Zwitserland sterft op het slagveld en ontmoet zijn Heere en Heiland.

De volgende dag komen de rooms-katholieke soldaten erachter wie ze gedood hebben: Zwingli! Niemand mag ooit nog aan Zwingli denken, vinden ze. Een graf heeft zo'n ketter niet verdiend. Ze snijden het lichaam van Zwingli aan vier stukken en verbranden het. Zijn as strooien ze in de rivier.

Zwingli is er niet meer. Het Woord dat hij zo belangrijk vond, is er nog steeds. Daarin vond Zwingli de belangrijkste boodschap: Christus is de enige Weg tot je redding.

AFSLUITING

Dat is ook voor ons de belangrijkste boodschap. Christus is de enige Weg tot je redding. Je hoeft geen aflaten te kopen, niet te bidden tot Maria of de heiligen. Geloof in de Heere Jezus. Hij is de Deur tot het Koninkrijk van God.

VERWERKING

Gebruik voor de verwerking de lesbrief. Deze is te downloaden op www.hervormdezondagsscholen.nl

